

: Posamezna številka 6 vinarjev :

„JUTRO“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 3. zjutraj, ob ponedeljkih ob 10. dopoldne. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1 20, z dostavljanjem na dom K 1 50; s pošto celoletno K 20—, polletno K 10—, četrtletno K 5—, mesečno K 1 70. Za inozemstvo celoletno K 30—, : Telefon številka 303. :

JUTRO

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

: Posamezna številka 6 vinarjev :

Uredništvo in upravnistvo je v Frančiškanski ulici 8. Dopisi se pošiljajo uredništvu, naročnina upravnistvu. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglašanju popust. Za odgovor je priložiti znamko. : Telefon številka 303. :

Na Hrvatskem.

Volitve za sabor so sedaj gotovo že končane, ali ko pišemo te vrstice, nam še niso znani končni volilni rezultati včerajšnjega dneva, ali kakorkoli je skoraj gotovo, da je včeraj v večini okrajov zmagała opozicija, je vendar položaj zelo nejasen, nobena stranka nima tako močne večine, da bi lahko sama za sebe vladala, na kake nove zveze pa se ne more misliti, ker v pošte bi prišle samo naslednje tri kombinacije:

1. da bi se zvezala s Tomašičevimi madžaroni hrvatsko-srbska koalicija,
2. da bi se zvezali s Tomašičevimi madžaroni pravaši in
3. da bi se zvezala koalicija s pravaši.

Prva kombinacija je popolnoma izključena, ker srbsko-hrvatska koalicija se ne more zvezati s človekom, ki je izvrševal pri volitvah taka nasilja, da niti ne govorimo o ogromni načelni razliki, ki onemogoča vsako kooperacijo koalicije s Tomašičevimi madžaroni.

Pravaši se tudi ne bodo mogli zvezati s Tomašičem, četudi so včeraj glasovali v Novski za madžarona Oršaniča proti koalicijskemu kandidatu, ker v tem slučaju bi morali odstopiti od najbistvenejše točke svojega programa: od svojega protinagodbenege stališča.

Neverjetna je tudi tretja možna kombinacija, da bi se zvezala koalicija s pravaši, že zato, ker so pravaši še danes tako neumni, da kratkoročno nočejo priznavati Srbov.

Številna moč teh strank je pa, dokler niso znani rezultati včerajšnjih volitev, naslednja: Tomašičevih madžaronov je 20, pravašev 20, in koalicijskih, ako prištejemo 2 poslanca osješke grupe, ki se pridružijo koaliciji, tudi 20! Vse tri skupine so toraj enako močne in četudi se je to razmerje včeraj gotovo spremenilo, ne bo to posebno vplivalo na položaj, ker volilo se je včeraj vsega skupaj samo v 18 okrajih in ako bi katerasibodi imenovanih strank dobila vseh teh 18 mandatov, kar je pa izključeno, ne bi imela še absolutne večine, ki znaša 45 glasov!

Sabor torej ne bo mogel delovati. Moglo bi se zgoditi samo to, da bi se sestavila iz koalicije in pravašev večina ad hoc, ki ne bi potrdila volitev v onih okrajih, kjer so zmagaali madžaroni z največjim nasiljem, v katerem slučaju bi se razpisale v teh okrajih nove volitve, ali tudi s tem najbrže ne bi bila stvarjena močna večina in zato se že slišijo resni glasovi o zopetnem razpustu sabora, govori se pa tudi — v naši državi je res vse mogoče — o vojaškem komisarjatu!

Zanimivo je, da se je začela sramovati nasilji, ki jih je vršil Tomašič v imenu Ogrske, tudi — ogrska javnost, celo ona, ki je še pred nedavnim branila Tomašiča. Madžarskim »vitezom« postaja neprijetno, ker jih obsoja vsa evropska javnost, ki spričo takih nasilij ne more molčati in tudi ne molči. Angleški in francoski časopisi — da o slovanskem niti ne govorimo — se peča s temi hrvatskimi volitvami mnogo obširneje kot je to merodajnim faktorjem na Dunaju in v Budimpešti po volji. In evropska javnost se bo vedno bolj pečala z azijskimi razmerami, ki vladajo na Hrvatskem in radovedni smo, koliko časa bodo merodajni faktorji na Dunaju in v Budimpešti mirno požirali take obsodbe civilizirane Evrope in kulturne svetla, kot jih morajo požirati sedaj. Trdo kožo imajo res, ti merodajni faktorji, ali s časom pridejo morda tudi oni do prepričanja, da ni dobro za monarhijo, ako jo obsoja radi takih nasilij, kot se zdaj vrše na Hrvatskem, vsa Evropa.

Zgodilo se je na Hrvatskem te dni še nekaj, česar ne smemo prezreti: **umrl je dr. Josip**

Frank, ki smo se ravno pred par dnevi pečali z njim podrobneje v uvodniku. »Slovenec« mu je posvetil nekrolog, v katerem ga proslavlja kot vzornega rodoljuba in moža poštenjaka, kakoršnih se malo dobi! Je treba res veliko cinizma za proslavljanje človeka Frankovih kvalitet, moža, ki je prizadejal Hrvatski toliko gorja! Seveda »Slovenec« mora tako delati, ker bo proslavljal tudi dr. Sušteršiča takrat kadar umre, kot ga proslavlja sedaj, dokler je še živ! Saj »Slovenec« je hvalil celo Raucha in Accurtija, ki sta hotela obesiti čez petdeset očitno nedolžnih ljudi, za katere je kričal tudi »Slovenec« kot zbesnelo Frankovo »Hrvatsko Pravo«: »na vešala z njimi!«

LEVIATAN:

Kjer ima duhovnik besedo ali Jezuitska republika.

(Iz češke „Svobodne Misl“.)

Stike z domorodci je vzdrževal ter vodil duhovno upravo vikar ali, kot bi rekli, kapelan, ki je moral znati guaranski jezik. Toda tudi ta se ljudstvu ni pokazal večkrat, kot je bilo treba; največ so nastopali ti duhovniki v cerkvi, kar je čisto naravno. To se je godilo seveda z vsem lišpom in med zvoki godbe kar je na naivne otroke narave delovalo kot prikazen. Pisanih zakonov sploh niso imeli; vse je vodil župnik in vikar po svoji pameti. Edini sodnik brez pritožbe na višjo instanco je bil župnik izvrševalni organi teh vladarjev v naselbini so bili: kazik ali načelnik, dva alkaid in nekakšen občinski vset, katerega so si izvolili Indijanci vsako leto izmed sebe v navzočnosti in pod vplivom obeh duhovnikov. Vsi ti uradniki so se ravnali po župnikovih poveljih ter ne počenili ničesar brez njegovega dovoljenja. Vse prebivalstvo takšne redukcije je bilo torej vladano na absolutistiško-patrijarhalni način.

Najzanimivejši je pa bez dvombe notranji družabni red, ki so ga upeljali jezuitje. V prvi vrsti naj bo tukaj omenjeno, da je primitivnemu vladnemu sestavu popolnoma logično odgovarjal izrazit in neomejen komunizem ali skupnost vsega imetja, tako da kakega zasebnega lastništva sploh ni bilo. Vse zemljišče in vse stavbe so bile last države, ali kot so rekli jezuitji »božja last« (!!). Od teh zemljišč je imel vsak zakonski parček gotov del, ki je zadostoval za njegovo vzdrževanje. Za obdelovanje tega dela so imeli Indijanci dovoljena dva dni v tednu. Ostale dni v tednu so pa imeli razdeljene tako: v nedeljo se ni delalo; ponedeljek je bil posvečen orožnim vajam; jezuitje so namreč razpolagali z dosti močno, do 15.000 mož broječo vojsko s topničarstvom, konjenico in rečnim ladijevjem, s pomočjo katere so imeli nekoliko zmagnosnih vojn s Španci, Portugalci in Indijanci; — ostale tri dni so pa morali Indijanci delati na »božji lastnini«, t. j. v državno korist.

Ker ni bilo zasebnega podedovanja, tudi ni bilo nikakega dednega nasledstva za sorodništvo niti pravice delati oporoko. Vsaka zapuščina je vedno pripadla državni celoti.

Zemljiške deleže so dobivali samo zakonci; vsak 17leten dečko in 15letno dekle sta bila dolžna stopiti v zakon. Spočetka sta ostala novoporočenca pri starših. Šele, ko sta dobila otroka, sta si zakonska mogla urediti lastno domaćijo in jima je bilo v ta namen postavljena hišica oziroma jima bilo urejeno stanovanje.

»Renold... ljubljani moj Renold... ali si tu?«

Odprla je oči in zagledala dva obraza, spadena od sovraštva in ljubezni... Prikazala sta se ji kakor demoni v sanjah, in kakor v odprti knjigi je čitala podlost njunih misli, izraženo v razuzdanih potezih; groza jo je dvignila z ležišča — toda onadva sta jo zgrabila, in trepetaje, s presunljivim krikom je padla nazaj. Franc, strasti pijan, je približal svoje ustnice k ustnicam mlade žene. Z besnim stršljajem vsega svojega telesa se je umaknila temu ostudnemu poljubu; isti hip je padla Henrikova pest na Francovo glavo, da je odletel od postelje... Ljubosumnost in sovraštvo med bratoma je otela Marijo!... Planila je pokoncu in se zagrnala proti vratom; toda že sta ji princa zaprla pot! Franc je pozabil Henrikovo nasilnost, Henrik je pozabil Francev poizkus; združila sta se, da jima ne uide plen!... Marija je viknila trikrat:

»Renold! Renold! Renold!«

Lastna nevarnost je ni plašila toliko. Toda Renold! Gotovo so ga bili ubili, ker ga ni bilo tu! Kaj se je zgodilo od trenutka, ko je stopila iz cerkve? Kako je prišla sem? Kje sta prijatelja njenega moža? Te misli so ji šinile hipno po razburjenih možganih, nato pa so se mahoma razkropile. Samo nekaj ji je bilo pred očmi: Renold ni bilo tu!

»Ali je mrtev?« je dejala s tragično mirnim glasom. »Nedvomno. Ako bi živel, bi bil tukaj. Slišal bi me bil. Renold moj, torej je res, da te ne bom več videla? Kje si? Kaj so storili s tabo?... Ali si mrtev?... Oh, sliši me! Odgovori mi!«

Mašinalno si je potegnila z dlanjo po čelu. Princa sta jo motrila z mračnim občudovanjem. Naenkrat pa je strast in občudovanje izginilo iz

Maroška zadeva

se je pretresavala seveda tudi v francoskem parlamentu. Zbornica bo pač francosko - nemško pogodbo odobrila, toda omajana so tla dveh ministrov, ministrskega predsednika Caillauxa in zunanjega ministra de Selvesa. Kakor vse kaže bota morala demisionirati, morda bota pa seboj potegnili tudi ostale ministre.

Franc. min. predsednik Caillaux.

Franc. zunanj. minister de Selves.

Vsak domorodec je moral opravljati kako delo. Kdor ni hotel, čeprav je bil sposoben, je bil kaznovan telesno. Če ni bilo dela na polju, ali če je bil nesposoben za tako delo, je moral delati kaj drugega n. pr. izvrševati kako rokodelstvo. V tem slučaju je dobil vse življenjske potreščine od celote. Za neozdravljive bolnike vdove, pokvečence in stare ljudi je bil postavljen v vsaki občini azil, kjer so bili vzdrževani na račun celote in obenem dobili primerno delo. Sicer je pa dobil vsakdo primerno opravilo, katero je pod kaznijo moral izvrševati. To se je zahtevalo že od doraščajočih otrok.

Za otroke in njih pripravo za življenje se pa jezuitje skoraj sploh niso brigali. Imeli so sicer šole, kjer se je učilo branje in pisanje, toda predvsem pa verouk, španščino in latinščino, ampak le toliko, da so domorodci sicer znali prebrati kak naslov ali pomagati pri cerkvenih opravilih kot ministrantje, toda poduk nikakor ni šel za tem, da bi se bili domorodci naučili razumeti pisano besedo. To se je delalo nalašč, da bi bili s tem onemogočene vsi stiki med domorodci in naselbniki izven redukcije. Otroke so kmalu odpeljali v delavnice, kjer so jih dali izučiti v gotovem rokodelstvu na podlagi zanimanja, katerega je otrok tam pokazal.

Izmed rokodelstev so bila zastopana skoraj vsa, tako navadno in umetno mizarstvo, kovaštvo, čevljarstvo, orožarstvo, košarstvo, k. aštvo, urarstvo, stavbinstvo, predilstvo, tovarne za porabo medu in voska. — Paraguay je bil v pravem pomenu besede polno voska — slikarstvo, kiparstvo itd., in sicer tako, da n. pr. cerkvene stavbe, izvršene edino le od Indijancev, še dandanes vzbujajo začudenje vsakega gledalca.

Za to delo Indijanci niso dobivali nikake mezde, ker jezuitska država ni imela v obratu nič denarja. Tudi ga ni bilo treba. Gospodarski stiki posameznih redukcij so bili omejeni kar najbolj, a če ni šlo brez njih, so se vršile z zamenjavo potrebnih dobrin in natura, o čemur se je vodila knjiga v centrali. Načeloma si je imela vsaka redukcija proizvajati, kar je potrebovala.

Kar je presegalo to proizvajajo, se je prodalo v tujini — zlasti v Evropi, v korist jezuitskega redu.

Od pridelkov vse proizvajajo je dobil vsak Indijanec, kar je potreboval — namreč kar je po mnenju jezuitov potreboval. Za hrano razen mesa niso dobili nič. Kar so pridelali na svojih

zemljiških deležih, je bilo sicer njihovo ali tega vendar ne moremo šteti med mezdo! Vsi domorodci so hodili bos, čeprav so bile v deželi strojarne in cele tovarne za obuvalo. Enako je bilo z obleko: žena je dobila 4,5 m, mož 5,4 grobega, od Indijancev tkanega platna. Ženske so nosile srajce brez rokavov, okrog prepasano z vrvjo; moški so imeli razen srajce še hlače in čepico iz bombaževine.

Stanovalešče je bilo tudi zelo primitivno. Cela vrsta rodbin je prebivala v nekakšni podolgasti galeriji, postavljeni iz trstja ter ometani z gline. Znotraj je bilo »poslopje« s prečnimi stenami predeljeno v vrsto kabin, brez oken in dimnikov, brez miz, stolov in postelj, torej skoraj brez opreme. Šele kakih dvajset let pred propadom jezuitske države se je začelo s stavbo boljših hiš. Župnik in vikar sta imela seve proč od indijanskih bivališč boljši, na evropski način stavljeni hiši.

Takemu stanju stanovanj in cele opreme pegasti legar, rumena mrzlina in druge nalezljive bolezni. V vsaki občini je sicer stala lepo opravičena cerkev, toda v celi državi ni bilo niti ene lekarne, kaj šele bolnišnice! Te razmere pojasnjujejo, zakaj se prebivalstvo ni bolj pomnožilo, kot bi se bilo moglo pri prisilnem zakonu tako mladih ljudi pričakovati.

Iz slovenskih krajev.

Iz Škocijana pri Mokronogu. Dovolite mi g. urednik, da hočem v najboljšem namenu vzeti v roke bič bolj radikalne »sorte« z željo, da se tudi pri nas kdo zgane in začne premišljevanje, kako bi se odpomoglo škandaloznim razmeram in nekoliko oživilo društveno življenje. Mero-dajni faktorji so pri nas toliko naivni, da menijo, da jim ne more nobeno klerikalno contradelo škodovati! Čemu se ne bi na vsak kler. pojav odgovorilo z resnim nastopom — proti stranki, ki hoče z najpodležimi sredstvi uničiti vsak nar. napreden pojav med našim narodom, ki ubija slehern napreden značaj, ki noče kloniti tilnika pred njihovo posubno politiko, ljudi ki so vrgli od sebe Kristov nauk ljubezni in zasejali seme razdora in brezmejnega sovraštva...!? Kako morete biti toliko kratkovidni, da puščate naše edino obrambno društvo v nemar, ko vendar veste, da ji naši klerikalci dan na dan proglašajo najskrajnejši bojkot. Ni li sveta dolžnost vsacega inteligenta, da podpira, vsak po svojih močeh našo Ciril-Metodovo

Princa sta skomiznila z ramami. Franc je pogledal Henrika:

»Kam jo spraviva?« je vprašal s pretečim glasom.

»Enake pravice imava!« je odgovoril Henrik srdito.

»Torej niti k tebi, niti k meni. Jaz predlagam Saint-Andréjev hotel.«

»Zato, ker je Saint-André tvoj pristaš! je zarenčal Franc. »Pravice bi na ta način ne ostale dolgo enake.«

»Messeigneurs«, je dejal Roncherolles in se priklonil, »zakaj se ne bi hotela poslužiti mojega hotela? V ulici Hache je, na samotnem in mirnem kraju, in vrhutega bi neizkrakljivo počastila svojega slugo, ki je enako vdan enemu kakor drugemu, messeigneurs.«

»Dobro!« je dejal Franc.

»Pa naj bo; spravimo jo k Roncherollesu!« je zarenčal princ Henrik.

Se tisto noč so spravili Marijo v ulico Hache. Princa sta se vrnila v Louvre. Da bi laglje nadzorovala drug drugega, sta se zmenila da hočeta spati odslej v isti sobi, in Franc I., ki je sklepal potem, da sta se brata spoprijaznila, je bil zelo vesel te novice. Katarina de Medicis, soproga Henrikova, se je sicer kisala; toda kot pametna ženska se je vdala v novi položaj brez ugovaranja.

Roncherolles je postal vrhovni ječar nesrečne Marije. Toda Saint-André, ki ga je vznemirila naklonjenost, izkazana njegovemu sedruhu, se je hotel na vsak način preseliti k njemu. Tako je dobila mlada žena namesto enega dva čuvaja, ki sta pa pazila oba, da ji nista prišla pred oči.

(Dalje.)

LISTEK. Nostradamus.

»Še en korak, pa si mrtev!...«

Franc je zarjul in planil med Henrika in stopnice. Brata sta si stala nasproti z bodalom v roki... In vendar nista planila drug na drugega ter utešila sovraštva, ki je telo v njiju srčih že dolgo let; kajti sleherni se je bal podletiti in pustiti drugega samega s spečo Marijo.

»Kakšen je tvoj pogoj!« je dejal naposled Franc in zavzdihnil besno.

»Da naj se razveljavi prisega, ki mi jo je naložil gol slučaj. Da bodi preklicana bedasta odločitev s kockami. In da imava od tega hipa oba enake pravice; odloča naj samo sila, ljubezen in zvijača.«

Franc je grgral nepopisne psovke in kletvice.

»Ali velja?« je dejal Henrik. »Potem ostanim, ker sva zaveznika. Ali ne? Potem odidem v Louvre...«

»Da bi te pekeli pogoltnil!« je zarohnel Franc. »Velja!«

Vteknila sta bodali nazaj. Ta hip pa sta vstopila baron Roncherolles in grof Saint-André z besedami:

»Opravljeno je; starka ne bo več delala napotja.«

II.

Roncherolles avansira.

Brata sta se oddehnila in stopila skupaj v sobo, kjer je spala Marija. In ko sta se bližala postelji, se je Marija zbudila in zamrmrala:

družbo posebno sedaj, ko jo kličejo od vseh strani na pomoč?! Vprašamo vas, kaj je bila zadnja družbina prireditelj (na leto so objavljeni tri); kaj so se pobirali zadnji dohodki iz nabiralnikov, koliko se je razpečalo narodnih kolkov, koliko računskih listkov? Že to so problemi, ki se morejo rešiti, ker je polovičarstva in trenutnega navdušenja dovolj — treba resnega dela. — Poglejmo nadalje našo požarno brambo! Vrag vedi v čigavih rokah je?! Kdaj je bil g. Z. zadnji občni zbor? Jeli kdo predložil kake račune?! Morajo biti že bogati ti ljudje ko se tudi ne brigajo, da bi priredili kako veselico. — Tudi za to res humanitarno društvo je treba več dela — manjka vsakršne discipline. G. Z. samo parada ne bo veliko pripomogla k lepšemu uspešanju društva. Še jasneje se kaže malomarnost nekaterih oseb, — ki so v prvi vrsti poklicane orati ledino, ki je baš na deželi še skoraj neizorana. Imamo ljudi, ki iz sebičnosti iz osebnih nasprotstev pozabijo, da so sinovi slov. naroda. Lastni »ego« jim je več, nego korist naroda. Sodite jih: ob priliki sokolskega izleta so se trudili tuji — Novomeščani, da bi se ustanovili tu »Sokol« — ljudstvo posebno fantje so navdušeni za te narodne borbe, a dobili so se moške, ki se radi tolčejo na prsi trdeč, mi smo! cela kranjska nas pozna! ki bi morali fantom še podžgati njih navdušenje — in so bili proti — ustanovitvi. Predvsem — bog ne daj naše ljudi potipati — za žep, je že ogenj v stehi. Da bi pa izkupil par sto kronic, o ja potem pa »živela napredna ideja.« Ostali, ki se ne čutijo prizadetimi ki vsaj nekaj delate na narodnem polju — bodite zadovoljni s čisto zavestjo — da ste koristili narodu delujete neustrašeno naprej za lepšo bodočnost našega toli zatiranega naroda. Pravi rodoljub se ne bo oziral na hvalisanje po časopisih, resno energično delo se samo hvali, zato seje še v bodoče seme čistega narodnjaštva in uspehi ne bodo izostali. Odgovorite na razne napade po kler, cunjah s tem, da se vestneje poprimete Ciril-Metodove družbe, da čim prej ustanovite toli zaželjenega »Sokola« — delujte na to, da bodo tudi priprosti kmetje pristopali v dejansko četo Sokolov kajti tudi kmet je spregledal in hoče višje, išče izhoda iz kler. teme. Toliko za danes! Upam in želim, da moj apel ne bo zastoj. Saj ni potreba nastopati s nikakim vriščem, s tistim podrobnim denlom se da marsikaj napraviti.

Antiklerikalce.
Cetlje. Govorilo in pisalo se je v nemških listih, da je volitev v okoliški občini potrjena, pravomočna in je bilo vsak čas pričakovati konstituiranja občinskega odbora. Sedaj pa smo izvedeli iz zanesljivega vira, da so se Slovenci zaradi volitev v prvem razredu pritožili in še ne bo tako kmalu volitve župana. Nemci so se torej prežgodo veselili, da bodo že kmalu začeli delati, kakor hinavsko trdijo, za »blagor« davkoplačevalcev, za kak blagor vedo povedati mestni davkoplačevalci, ki ječijo pod težkim jarmom dolgov. Nemško-nacionalni listi poročajo namreč o slovenskem gospodarstvu v celjski okoliški občini kako bodo davkoplačevalci iznenadeni ker je občinski zastop sklenil s prihodnjim letom občinske doklade od 50 % na 75 % zvišati — tako da bodo doklade v okolici 50 % višji nego v mestu, kjer moderne prometne, zdravstvene in šolske potrebe veliko zahtevajo od občine, med tem ko so v okolici potrebe manjše. Zato je dolžnost davkoplačevalcev, da se konstituiranje novega odbora ne ovira, da se občinsko gospodarstvo od nemške strani primerno kontrolira in se s tem zabrani velikansko breme davkoplačevalcev v slovensko-nacionalne namene. Nemci trde, da bodo najostreje proti zvišanju občinskih doklad, ker to breme nemški davkoplačevalci najbolj čutijo. Tako pisarijo o dobrem gospodarstvu v okolici, katerega slovenski občinski odbor je pomnožil občinsko premoženje za lepo vsoto 90.000 kron. — Kako delajo mestni očetje in Ambroschitsch za »blagor« davkoplačevalcev, dokazuje dejstvo, da ljudje kar trumoma uhajajo iz mesta v okolico, ker v mestu vsled previsokih občinskih doklad ni moglo več izhajati. Imajo najeminske, vodne šolske in bogve kakšne vinarje še kot doklade. In kako velikanski dolgovi so še na njihovem »Nemškem domu«? Taki ljudje, ki so mestno gospodarstvo do kraja zavozili, hočejo govoriti o gospodarstvu v okolici!

DNEVNE VESTI.

Napredna zmaga v Postojni. Občinske volitve po novem občinskem volilnem redu so skončale s popolno zmago narodno-napredne stranke. Skrutinij se je šele včeraj končal. Kandidati so postavili tudi klerikalci in socijalno-demokratska stranka, vendar sta obe ti stranki postavili med svoje kandidate tudi kandidate, ki jih je postavila napredna stranka, vsled česar so seveda nekateri naši kandidati združili vase večje število glasov, kot pa oficijelna lista napredne stranke. V prvem razredu se je oddalo 226 glasov, od teh so dobili oficijelni kandidati 148 glasov, skupni pa do 218, klerikalci največ 73, soc. demokrati 9. V drugem razredu se je oddalo 401 glas, naprednjaki 274, klerikalci 90 do 127, soc. demokrati 13, v tretjem razredu je bilo veljavnih glasov 805, oficijelni naprednjaki so dobili 543, tudi od drugih strank voljeni 755, klerikalci od 192 do 226, soc. demokrati pa 37 glasov. Narodno-napredna stranka je tedaj zmagala — dve-tretjinsko večino. Pripomniti je, da se je uradništvo iz malenkostnega ozira po večini vzdržalo volitve. Razn za podobno Stara vas, so bili v ostalih šestih podobnih izborih napredni kandidati. V novem občinskem odboru bo 30 naprednjakov in en klerikalec.

Afera Malik-Ornig. Imunitetni odsek državnega zbora je sklenil ugoditi prošnji c. kr. okrajnega sodišča za izročitev državnega poslanca Malika. Ptujski župan Ornig je namreč vložil proti Maliku radi tega, ker je ta na volilnem shodu dne 28. maja t. l. imenoval postopanje Orniga proti finančnemu tajniku Elsbacherju potuhnjeno — tožbo radi razžaljenja časti. Kakor je razvidno iz protibravnavne Malika proti Ornigu, je Ornig poslanca Malika svoječasno tako informiral, da je finančni tajnik Elsbacher njegovega tasta Hutterja št. 1, sorodnika Orniga pa pristikal na davkih. Po izjavi Malika naročil je Ornig njemu kot nekdanjemu prijatelju, naj spravi finančnega tajnika Elsbacherja iz Ptuja. Če je torej predbacivanje »potuhnjenost« opravičeno, bo odločilo sodišče.

Rosseger sklad. Pred tremi leti je sprožil znani nemški pisatelj Peter Rosseger načrt, naj se zbere dvomilijonski sklad za »Schulverein« in »Südmärke«. Nemci so šli za ta načrt s tako marljivostjo na delo, da so že tekom enega leta nabrali dva milijona. Raditega so sklenili, da se zbirka nadaljuje. V kratkem bo dosegel njih obrambni sklad že tri milijone kron. Kaj pomeni to, je menda vsakemu jasno. Večina te ogromne svote se bo uporabila za pomembnejše Slovencev, ki so za to najbolj pristopni. In mi! Dohodki naše šolske družbe se vsled naše malomarnosti vedno manjšajo, kljub temu, da postajajo izdatki vedno večji. Naš obrambni sklad še sedaj ni dosegel 200.000 K.

Deželna elektrarna. V Radovljiskem okraju se prične v kratkem graditi prva deželna elektrarna z vodno močjo, in z njenim tokom bodo kmetje treh občin imeli razsvetljene svoje hleve in kmalu tudi — svoje glave. Dr. Lampe je osrečil najprej svoj rojstni kraj z elektriko, ali njenega toka bo kmalu deležna cela dežela, ker bo dr. Lampe izbral vse vodne moči za to centralo. Ali ko bo našemu kmetu treba plačati jo, takrat se mu bo začelo v možganih »bliskati«, in takrat bo med kmeti tudi — »grmelo«! Kmet le počakaj, ti časi pridejo kmalu!

Ljubljana — Dunaj. Na Dunaju namravajo vpeljati za občinske volitve proporcni volilni sistem. »Slovenec« konstatira to dejstvo nekam zmagosno. Dokazati hoče, da je ljubljanski občinski volilni red, katerega je sestavila klerikalna deželnozborna večina, res nekaj tako vzornega in tako demokratičnega, da so lahko klerikalci ponosni na to svoje delo, ki služi tudi drugim občinam kot vzor. Proporcni volilni sistem je faktično najbolj pravičen izmed vseh, to mora priznati vsak trezen človek. Toda naši klerikalci so že skrbeli za to, da so volilni red za Ljubljano zmrcavili tako, kakor samo oni znajo. Največji škandal je, da so vpeljali za tretji razred pluraliteto, ki je volilec tretjega razreda odvezla vso moč in tudi volilnem redu samemu pritisnila značaj nedemokratičnosti. Ni čuda torej, če se Dunajčani tako silno upirajo pluraliteti.

Zločin oskrumbe. Dne 12. t. m. je bil v Ptuj arretiran radi zločina oskrumbe 48 letni viničar Anton Poharec. Poharec je že parkrat

posilil neko viničarsko hčerko. Konečno so ga njeni stariši zasačili in povzročili aretacijo.

Na smrt obsojena. V petek je stala pred mariborskim porotnim sodiščem 39 letna v Hočah pri Mariboru rojena vdova Julijana, ki je zavratno umorila svojega moža. Porotniki so vprašanje glede zavratnega umora potrdili z 8 proti 4 glasovi. Sodni dvor je nato obsodil Julijano Kmetič na smrt na vislice. Razglas obsodbe v nemškem in slovenskem jeziku ni napravil nikakega vtisa.

Tatvina. 22 letni pomožni delavec Peter Presl iz Ogrskega je v stanovanju užitenkega davčnega uradnika Janeza Nussmüllerja v Celju ukradel 60 K denarja in 300 K dragocenosti. Takoj po tatvini je pobegnil v Laški trg ter se hotel odpeljati v Zagreb, toda orožniki so ga še v pravem času aretirali. Ker je bilo najdeno pri njem še skoro vse blago, je dejanje priznal. Celjsko okrajno sodišče ga je obsodilo na 18 mesecev ječe in izreklo nad njim tudi pregnanstvo na Ogrsko.

Voz na železnični progi. Pretekli četrtek je vozil posestnik Valentin Sojer iz Viča gramoz. Ob 6. uri zvečer je hotel peljati čez tir južne železnice med čuvajnicama 644 in 645 na Viču. Ko je bil voz ravno na tiru, je zazvonil zvonec in zatvornice so se zaprle tako hitro, da voz ni mogel več s tira. V tem je že tudi prihajal osobni vlak št. 76. Konji so se začeli plašiti in so potisnili voz na levo. Sojer si ni znal iz kritične situacije drugače pomagati, nego da je v zadnjem trenutku izpregel konje, voz pa prepuštil neizogibni usodi. V tem hipu je pa tudi že pridrdral vlak in se z vso silo zapodil v voz, katerega je popolnoma zdrobil. Na lokomotivi se je razbila laterna. Druge nesreče ni bilo.

Sin prepeval mater. Preužitnikarjev sin iz Trbovelj, Rudolf Kamnikar, se je sprl s svojo materjo. Ker je postajal vedno bolj divji, mu je mati nasula popra v oči. To je sina tako vjelo, da je vzel lesen drog in začel pretepati mater po glavi in po rokah. Mati je končno všla k sosedu. Poškodbe so težke in storilec je že ovađen.

Odlikovanje. Tukajšnji občeznani somešan gospod Fr. Čuden urar v Prešernovi ulici, je o priliki svojega 25 letnega trgovskega jubileja, od ravnateljstva mednarodne ure — izdelajoče družbe »Union Harlogere« kot dolgoletni član in v priznanje zaslug za družbo Union odlikovan s častno priznano diplomom ki je v izlozbi gori omenjene tvrdke »Čuden« izpostavljena.

Hranilni in posojilni konzorcij prvega splošnega uradniškega društva Avstro-Ogrske v Ljubljani ima v sredo, 20. t. m. ob 8. uri zvečer v salonu restavracije Mrak »pri starem Rimljanu« izvenredni občni zbor radi premembe društvenih pravil.

Društvo jugoslovanskih slušateljev trgovskih ved na Dunaju. Veliko pomanjkanje in vse večja potreba trgovsko naobrazenih ljudi, dovedla je vse Jugoslovane, študirajoče trgovske vede na raznih dunajskih visokih šolah, do tega, da so se združili v čvrsto organizacijo, s pomočjo katere se bodo lažje in uspešneje pobirali za gospodarsko emancipacijo vsega Jugoslovanstva. »Društvo jugoslovanskih slušateljev trgovskih ved na Dunaju« hoče izpolniti to svojo nalogo s tem, da bo: 1. podpiralo svoje člane materialno in moralno, prirevalo javna predavanja o specijelno jugoslov. gospodarskih vprašanjih, izdavalo publikacije in stremilo za tem, da vsak Jugoslovani, ki začne, tudi dovrši svoje trgovske študije; 2. gledalo na to, da se naša jugoslov. akad. mladina čim več zainteresuje za zanemarjeno polje narodnega gospodarstva, a posebno trgovine; 3. rado posredovalo pri nameščanju sposobnih absolventov trgovskih nauk; 4. bilo celi javnosti, splošno, vedno na razpolago Jugoslovani morajo zastaviti vse sile, da odgoje inteligentnega trgovca, ki naj bi s prirojeno energijo in podvzetnostjo dovedel do cveta jugoslovanske trgovine.

Novoustanovljeno »Društvo jugoslovanskih slušateljev trgovskih ved na Dunaju« je izvolilo na svojem konstituirajočem občnem zboru dne 7. decembra 1911. sledeči odbor: Predsednik Milan Planinec, stud. com., podpredsednik Vmolčić, stud. com., tajnik Rado Lajtmanović, stud. com., blagajnik G. Kombol, stud. com., knjižničar Josip Stantig, stud. com., gospodar Milenko Stojković, stud. com. V pregledovalni

odbor sta bila izvoljena: Emil Ružička, stud. com., Fran Turk, stud. com.

Akademsko društvo »Slovenija« na Dunaju naznaja, da bo promoviran v soboto, dne 23. t. m. njen član tovariš Josip Tavčar doktorjem vsega zdravilstva.

O. BERNATOVIC

Ljubljana. — Mestni trg št. 5. — Ljubljana. Velikanska zaloga narejenih oblek za gospode, gospe in otroke. Nizke cene, solidna postrzeba.

„Ideal“. Spored za danes, jutri in četrtek: „Little Hans in njegova lornjeta“. (Jako komično) — „Obleganje Calaisa“. (Rekonstrukcija znamenitega prizora in 100 letne vojne) — „Moric in trgovača najemnica“. (Igra Prince. Jako komično.) — V petek specialni večer z izbranimi slikami.

Književnost in umetnost.

Iz pisarne slovenskega gledališča. Danes, v torek gostuje po daljši dobi zopet enkrat veljupljubljena slovenska umetnica gospa Irma Polakova, operna in operetna pevka v Zagrebu, ter poje vlogo Angele v Leharjevi opereti »Grof Luksemburški«. Predstava se vrši za lože par; sicer izven abonementa. — V četrtek bo Bizetova opera »Carmen« z gđ. Šipankovo v naslovni vlogi.

Nova knjiga prof. Masaryka. Založniška firma Eugen Diederichs v Jeni izda novo delo prof. Masaryka »Zgodovina Slovanstva« v 3 zvezkih.

Illustrovani narodni koledar 1912. je pravkar izšel. Uredil ga je prof. dr. Simon Dolar. Poleg koledarja z raznimi zanimivimi in koristnimi podatki obsega v zabavnem delu več sestavkov in pesmic od Novčana, Martinusa, Cankarja, Lesničarja, Laha, Brezovnika in Stukelja ter kratak pregled važnejših dogodkov v letu 1911. V tekstu je tudi več slik. — Koledar je prav elegantno vezan. Velja s poštnino vred K 170 — Toplo priporočamo, ker je tudi letošnji koledar enakovreden naslednik svojih dobro znanih in pri občinstvu priljubljenih prednikov.

Občinski svet ljubljanski.

(Volitev župana).

Malo bolj živahno kot po navadi je bilo včeraj dopoldan na Mestnem trgu pred rotovžem. Prihajali so občinski svetniki, nekateri v svečani, večina pa v navadni obleki in tudi radovednega občinstva se je dosti zbralo pred rotovžem ker na galeriji ni bilo prostora za vse one, ki bi radi prisostvovali volitvi župana.

Tudi dvorana je malo spremenjena, več se dežev je sedaj in ker so se vdeležili vse vi občinski svetniki razen Kregarja in Štefeta, ki sta bila — kakor je rekel starostni predsednik g. Bonač — opravičeno zadržana, je bila dvorana tudi veliko bolj napolnjena — seveda, saj je 18 občinskih svetnikov več!

Naprednjaki so zasedli desnico, klerikalci levico in na tej strani sedi tudi sedem švabov dr. Ambroschitsch in Pammer skupaj v eni klopi, takoj za dr. Fr. Detelo in poštnim nadpoveljem Štrukljem. Cisto od zadaj na levici sedi edini socijalni demokrat Etbin Kristan, ki se — četudi je popolnoma osamljen — morda še najboljše počuti.

V splošnem vlada dobro razpoloženje, samo sedem švabov se drži nekam potuhnjeno in, skoraj bi rekli, malo boječe, kakor bi se sami dobro zavedali, da so prišli v ljubljanski občinski svet samo po srečnem naključju.

Zraven g. Bonača, kot starostnega predsednika, sedi vladni svetnik Kremenšek, temu na levo pa magistratni tajnik dr. Bleiweis vitez Trsteniški. Obč. svetniki so se neprestano preštevili, ako so že vsi prisotni, ali manjkali je še vedno Etbin Kristan, kije prišel natančno ob 10. uri in vsi so se ozirli proti njemu, on si je pa bistro našel prazen sedež in sedel nanj.

Galerija polna, posebno veliko je dam in ob občni pozornosti otvori starostni predsenik g. Bonač sejo, konstatira, da so navzoči vsi ob-

Sence jutra.

Ruski spisal M. Arcibašev. — Prevel Anton Melik.

Dora je iztegnila roko in neverjujoč sama sebi, vzela revolver. Mraz in drget jo je spreletel po vsem telesu. Začelo jo je stresati mrzlično, mučno in grozno. Vsi zvoki so postali nenkrat zamolkli in so se čuli, kakor da prihajajo iz daljave. Zdelo se je, da se s tal dviga nekaka megla, in ju obkroža ter ju oddaljuje od vsega sveta. Ko je položila revolver na sence in je železni in ostri hlad v trenutku stresel njeno lobanjo, se je Dori obraz strašno spaciil, kakor v onemogli smrtni borbi.

A na vsezadnje se ta niti ne ustreli in mene bodo imeli za tepca!« se ji je zasvetilo ostro, nezaupno v možganih. »Sploh pa... To je vse skupaj neumnost!« je pomislila isto sekundo, ko je že začutila, da bo v prihodnjem hipu pritisk konvulzivno stiskajočih prstov izprožil petelina. Kakor skozi steno je zaslišala, da je Liza nekaj rekla, in isti hip je hitro povsila revolver. Neizrazno sladko olajšanje in strašno slabost je začutila Dora in spustila se je na stol.

»Jaz... prva...« je rekla Liza z nerazumljivo žalostnim sočutjem in bolestjo.

Dora je molčala in strmelna nanjo z blazno izbuljenimi očmi. Zobje so jej šklepotali.

»Potem ti...« je pristavila Liza strogo.

Stopila je k mizi, vzela Dori revolver iz oslabelih prstov in ga mirno in natančno položila k levi strani prsi ter ga nalahko pritisnila k mehkeemu telesu.

Dora je videla v senci njene resne, nekoliko vzbočene sive oči in obraz, in vedno bolj, vedno jasneje se ji je zdelo, da je vse to samo čudna, grda šala, neznano od koga in proti komu zasnovana. Sledeči trenutek se je Liza obraz

razločno in strašno spremenil in dobil izraz neizrazne bolesti in obupa, oglušujoč ropot je udaril Dori v ušesa in obenem se je čul rezek žvenk razbitega stekla. Liza je omahnila, hlastno zakrčila z roko, široko razprla oči, prišla se za mizo in telebnila po dolgem vznav na tla ter izpodbila s seboj čašo z mrzlim čajem. Stol se je prebrnil in se z ropotom zakotalil na sredo sobe.

»Aj!...« je zakričala Dora grozopolnim, kot nož ostrim glasom in se zgrabila z obema rokama za glavo... »Liza!...«

Nekaj kakor krvava pajčevina se je razmrežilo pred njenimi očmi, vse se je zavrtelo v brezumnem vrtincu in Dora je kakor vihra planila proti vratom.

»A... a... a... a!...« je zakričala z začetnim, grozopolnim, presunljivim krikom in praskala v besnem strahu po zaklenjenih vratih, ki so se že stresala in udajala pod udarci od zunaj.

Na koridoru so glasno in vznemirjeno bučali množičevilni glasovi.

XIII.

Na ulicah je bilo že skoro svetlo, a svetilke so že gorele in jih svetlo-zlata luč je čudno-lepo blestela v modrikastem somrak poletnega večera.

Nekaka napeta tišina je ležala v praznem stanovanju. Samo jedna luč je gorela v jedilni sobi in visela kakor ogromen, nepremičen metulj z razprostrtimi krili nad belo mizo. Slišalo se je, kako neke dolgočasno tikata ura, kakor da si v lastno zabavo šteje nikomur potrebnih čas. Na vseh oknih so bili spuščeni zastori in vsled tega se je zdelo, kakor da je za stenami — črna, nepregledna gluha noč.

Zamotana v velik topel robec je Dora tiho

ležala na postelji v mali, temni spalnici in premišljevala.

Leto je preteklo od dnva smrti Lize Čumakove, in na njenem grobu je nemara že davno vzrastla druga trava. Kakor dolg črn trak je bilo to leto za Doro: trpka bolest, bolezen, mukotrpna zavest sramote pred samo seboj, vse to jo je peklo in mučilo. Obraz jej je upadel, oči so se ji pričele svetiti z bolnim bleskom, glava je postala še večja, a život manjši in slabotnejši. A v njeni duši je živelo kakor preje nekaj nemirne, brezpokoje, kar jo je žgalo z zavestjo lastne brezpomembnosti, neodoljivo sililo, da poišče nekaj velikega, lepega, silnega. V enm letu jo je gonila ta nemirna sila po celi Rusiji, skozi tisoč nevarnosti, in jo prignala slednjič v to pusto zlovešče stanovanje, v katerem se je započela in razširila obširna teroristična zarota.

Strahovita mrzla in neznosna težka je bila misel na to, kar se je moralo zgoditi jutri, a Dora je kljub temu vedela, da pojde in stori vse, in njeno dušo je napolnilo naivno, tajnostno navdušenje, ker je bila ravno njej poverjena najbolj odgovorna in nevarna uloga. Ogromno razmreženo delo politične zarote se je nekako razblinilo pred njenimi očmi, in Dora je videla samo sebe, s tesnim srcem si je predstavljala svoj mirni in ponosni obraz sredi nekakega krvavega kaosa.

Ležala je tiho in mirno, samo oči so ji blestele iz teme, kakor oči skrivajoče se miši.

V sosedni sobi, za votlo steno je padlo nekaj na tla in ta težki ropot je nezavestno zopet vzbudil z dna njenega razuma boleste spomine, ki so jo mučili celo leto, kakor težka mora. In zopet jo je pričela peči in mučiti misel, da ona ni znala umreti tako svobodno in lepo, kot Liza. Stoinstokrat si je poskusila razložiti in

opravičiti to s slučajnostjo in stoinstokrat je že verjela v to, ali v najgloblji globini njene duše, v temnem, nikomur poznanem kotu, jo je vedno znova zapelala bolestna, krvaveča rana.

Postalo ji je grozno in tesno, zavest sramote in objednem zapučenosti ji je stisnila srce, kakor nikoli.

Zvonec je zazvenel v prednji sobi in ta ostri in svareči glas se je razlegnil po vsem stanovanju, spočetka tiho, nato glasno in razsekan, a po majhnem prestanku zopet tiho in zatleglo, kakor da prosi.

Nekaj jej je preplašeno vzdrlhelo v prsih, a takoj so izginili spomini in vsled tega ji je postalo lažje. Dora je naglo vstala in odšla v prednjo sobo. V jedilnici je padla njena črna senca na steno, krivila se, spremljala jo do vrat in se spojila s temo v nerazsvetljeni sprednji sobi.

Na stopnicah je bilo svetlo, in postava Andrejeva v površniku in široki čepici se je do ločno odražala v svetlem štirikotniku odprtih vrat.

»A, vi ste?« je rekla tiho Dora. »A ostali?« Andrejev je zaprl vrata, ne da bi se žuril, odložil površnik in čepico in šele nato odgovoril:

»Drugi pridejo ob devetih. Neznamomu bo treba dati kaj za večerjo. On bo tukaj prenočil.«

»Pri meni je vse pripravljeno...« je odgovorila Dora.

Šla sta v jedilnico. Dora je sedla na divan, zavila se kakor preje v robec prav do brade, kakor da jo zebe ves čas.

Andrejev je prinesel iz prednje sobe nekaj zavitek, odprl omaro in položil zavoj previdno, kakor kak steklen predmet, na polico.

»Bodite previdni s tem...« je rekel s sva-rečim glasom.

činski svetniki razun Kregarja in Štefeta, ki sta opravičeno izostala, pozdravi občinske svetnike in predstavi vladnega zastopnika Kremenška, ki se vljudno prikloni, potem pa reče, da se pristopi takoj volitvi župana ter da podeli — ako kdo to želi — besedo, ali samo v zadevi volitve župana.

Ker se nihče ne oglasi k besedi, prečita tajnik zakonske določbe o volitvi župana, gospod Bonač imenuje za overovatelja gg. Kneza in dr. Detela, za skrutinatorja pa gg. dr. Trillerja in dr. Zajca.

Glasovnice sta štela skrutinatorja v navzočnosti vladnega svetnika in potem razglasi starostni predsednik g. Bonač rezultat: doktor Tavčar je dobil 23, dr. Detela 12, dr. Ambrositsch 7 glasov, ena glasovnica (Etb. Kristana) je bila prazna; dr. Tavčar je izvoljen za župana z večino glasov.

Na galeriji in v klopih naprednih občinskih svetnikov nastane živahno ploskanje, kar je dr. Zajcu tako ugajalo, da se je obrnil proti galeriji in — tudi začel ploskati. Kaj hočemo, mož hoče biti na vsak način duhovit in on ni kriv, ako se mu to — nikdar ne posreči...

Novoizvoljeni župan g. dr. Ivan Tavčar se s svojega sedeža v prvi klopi zahvali na izraženem mu zaupanju in izjavi, da izvolitev sprejme, ako pride potrditev. Tej izjavi je sledilo novo živahno ploskanje in vrstah naprednih obč. svetnikov in na galeriji, dr. Zajc je pa zopet pokazal, da je od resnega do smešnega samo en korak in da on, kot zajc, preskoči ta korak lahko v polovici sekunde.

G. Bonač prosi vladnega zastopnika, da bi redložil potrditev volitev župana in zaključil to prvo, kratko sejo.

Kdaj bo prihodnja seja obč. sveta, se ne ve, ker to je odvisno od tega, kdaj predloži vlada cesarju v potrditev izvolitev dr. Iv. Tavčarja za župana. Schwarz bo v svoji hudobiji in v sovraštvu do Ljubljane gotovo čim dalje odlašal s tem, ali upamo, da se bo vsaj osrednja vlada vedala svoje dolžnosti in odgovornosti.

Sicer pa: imamo občinski svet in imamo župana!

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

POSLOVNA ZBORNIKA.

Dunaj, 18. decembra. V današnji seji poslovske zbornice se je razpravljala predloga o indirektnih davkih. Govorila sta med drugimi češki socialist Modraček in nemški socialc dr. Jokl. Tekom govora dr. Jokla je prišlo med socialistimi demokrati in Nemci do hudega spopada. Kričal je posebno Wolf. Koncem seje je poslanec Dubilič najenergičnejše protestiral proti postopanju hrvaške vlade za časa saborskih volitev.

PRORAČUNSKI ODSEK.

Dunaj, 18. decembra. Danes se je v proračunskem odseku vršila zelo živahna debata o italijanski vseučiliški predlogi. V slednjem ogajani med strankami je Malik prenehal s svojim obstrukcionističnim govorom. Nato je poljski poslanec Rosner stavil predlog, naj se ustanovi italijanska pravna fakulteta v Krakovu. Poslanec dr. Malatti se je v imenu italijanskih poslancev zahvalil za poljsko prijaznost, obenem pa naglašal, da Italijani nikakor ne morejo vsprejeti tega predloga, ker vstrajajo pri svoji zahtevi, da je Trst edino primerno mesto kjer naj se ustanovi italijanska pravna fakulteta. Nato se je oglasil k besedi naučni minister Husarek, ki je v daljšem govoru povdarjal, da vlada v italijanskem vseučiliškem vprašanju še vedno stoji na stališču, kakor ga je preciziral dne 20. oktobra t. l. bivši naučni minister grof Stürkh. Vlada zahteva kolikor mogoče hitro rešitev italijanske fakultetne predloge, ker bi se s tem odprla prva pot do ugodne rešitve drugih visokošolskih vprašanj. Izjavil je dalje v imenu vlade, da vlada nikakor ne more dopustiti Trst kot sedež italijanskega vseučilišča in pozdravlja poljski predlog, ki naj bi ugodno rešil to perečo vprašanje. V imenu socialistov je izjavil poslanec Diamand, da bodo socialisti glasovali tako, kakor bodo zahtevali Italijani. Zadnji je govoril dr. Šusteršič. Naglašal je, da danes italijansko vseučiliško vprašanje ne more več smatrati kot kulturno ampak le politično in to od onega časa, ko je italijanska vlada sama vplivala na avstrijsko glede na rešitev tega vprašanja. Slovenci in sploh Jugoslovani principijelno ne nasprotujejo italijanski zahtevi, vendar pa vsled opozicijskega stališča napravljajo tozadevno ne bodo glasovali niti za ta niti za oni predlog. Koncem svojega govora je konstatiral, da bi bilo najprimernejše, če se ustanovi v Ljubljani pravna fakulteta s slovenskim, hrvaškim in italijanskim učnim jezikom. Vendar noče staviti tozadevno nikakega predloga, ker ve, da ni v Avstriji sprejet noben pameten predlog.

BOSENSKI SABOR.

Sarajevo, 18. decembra. Današnja seja bosenskega sabora je bila silno burna. Predsednik Šola je odal poslancema Karamahmedoviću in Arnavtoviću ukor in ju izključil za 24 ur iz seje in to raditega, ker sta v zadnji seji proračunskega odseka očitala uradnikom monopol za sol, da so ukradli na škodo dežele 100.000 K. Radi tega je prišlo v saboru do velikanskih kravalov; nemir kljub neprestanem zvonenju predsednika nikakor ni hotel prenehati.

HRVATSKO GLEDALIŠČE V ZAGREBU.

Zagreb, 18. decembra. (Izv.) Intendant zagrebškega gledališča Treščec, ki je bil zelo neprijeten in je imel večne afere z najboljšimi igralnimi močmi, je odstopil.

Iz Hrvatske.

(Izvirna telefonska poročila „Jutra“.)

TRETI DAN VOLITEV.

Zagreb, 18. decembra. Pri današnjih volitvah bili izvoljeni: v Karlobagu Ivan Peršić (pra-

vaš), v Selcih dr. Bogoslav Mažuranić (koalicija), v Bakru Erazmo Barčić (koalicija), v Piskarovini Franjo pl. Kufrin (pravaš), Sv. Ivan Zelina dr. Mile Starčević (pravaš), Velika Gorica dr. Ante Radić (kmetska stranka), Sisak Grga Tuškan (koalicija), Krapina Stjepan Cerovac (koalicija), Pregrada dr. Vuk Kiš (pravaš), Ludbreg Stjepan Radić (kmetska stranka), Zlatar Aurel Rauer (koalicija), Kloštar dr. Gjuro Balasch (pravaš), Nova Gradiška dr. Pomper (pravaš), Sid dr. Avakumović (madžaron), Bjelovar dr. Šuperina (kmetska stranka), Irig dr. M. Babić (srbski radikalec).

NOVA NASILJA.

Zagreb, 18. decembra. V Šidu, kjer se je danes vršila volitev, bi gotovo zmagal socialno-demokratski kandidat Korač, ali oblasti so izvrševale nečuvena nasilja in tako je zmagal vladin kandidat dr. S. Avakumović. Okolu 50 socialno-demokratskih volilcev je dal okrajni glavar zapretil, da niso mogli priti na volišče.

KONČNI REZULTAT.

Zagreb, 18. decembra. Volitve se imajo izvršiti še v Slatini ter v Zagrebu (1. okraj), Korošci, Slunju, Karlovcu in Vrbovskem, kjer so bile sistirane. V drugih okrajih so volitve končane in rezultat je naslednji: hrvatsko-srbska koalicija 24 (13 Srbov, 11 Hrvatov), pravaši 26, Tomašičevi madžaroni 20, kmetska stranka 8 mandatov, po en mandat pa osječki neodvisni klub in srbski radikalci. Absolutne večine nima nobena stranka.

TOMAŠIČ JE PREMAGAN IN — PADA.

Zagreb, 18. decembra. Ban Tomašić je vporabil sicer vsa sredstva, da bi se vzdrljal na površju in se je posluževal največjih nasilij pri volitvah, ali pri vsem tem je bil popolnoma poražen, propadel je pri volitvah sam, njegovi kandidati so pa zmagali samo v 20 okrajih. To je konec Tomašića, ki odpotuje že pojutrnjim v Benetke — kot bivši ban.

VOJAŠKA DIKTATURA.

Zagreb, 18. decembra. Najnaravnije bi se daj bilo, da se razpišejo nove ali slobodne volitve, na katerih naj bi prišla ljudska volja do pravega izražaja, ali na Hrvatskem je vse narobe in sedaj bo vpeljana vojaška diktatura. V najkrajšem času bo imenovan vojaški komisar in ustava popolnoma suspendirana.

Razne vesti.

* Nameravani atentat na nemškega cesarja. Pri zadnji navzočnosti nemškega cesarja v pruskem delu Šlezije, so našli v bližini gradu Neudecka na železniški progi dinamitno bombo. Cesar se je zato odpeljal v grad z avtomobilom.

* Pocestna bitka. V Parizu je prišlo tle dni med vagabundi in policijo do prave pocestne bitke. Vagabundi so streljali s samokresi in ranili štiri policaje, naker se jim je posrečilo uiti. Le eden je padel v roke policije.

* Strahovita eksplozija bencina. V Saargemüneu se je pripetila tle dni v hiši železniskega trgovca Getyja strašna eksplozija bencina. Poslopje je pogorelo do tal. Štiri osebe se pogrešajo in so najbrže zgozele v ognju. Eksplozija je bila tako silna, da je bilo več občanov, ki so šli ravno takrat mimo trgovine, nevarno ranjenih. Enega trgovskega pomočnika je vrlo skozi okno na cesto. K sreči ni bil nevarno ranjen. Lastnika trgovine so zaprli, ker se je izkazalo, da je imel preveč bencina.

* Razžaljeni igralci. V uekem hotelu v Černovicah sta napadla v četrtak operna pevka Dorsay in operni tenor Herling urednika Webra, ki ju je v kritiki raztrgal. Ko se je urednik Schwarz potegnil za svojega kolego Webra, je bil napaden tudi oe. Konečno so se v afero vmešali tudi drugi gostje kavarne. Černoviško častniško društvo je radi tega slučaj sklenilo da toliko časa ne bo obiskovalo gledališča, dokler imenovana gledališka člana ne dasta Webru in Schwarzu primernega zadoščenja.

* Velika sleparka. V Berlinu so aretirali Madžarko Josipino Somogy, ki ima na vesti velike sleparije. Več strank je osleparila za približno 100.000 kron in skušala nato pobegniti, kar se ji pa ni posrečilo.

* Bogat krošnjar. Iz Berlina se poroča: Tukaj je umrl 62 letni krošnjar Emanuel Frankfurter. Ko je policija preiskala njegove papirje, da se informira o njegovi identiteti, je našla v žepih njegove siromašne obleke nič manj kakor za 150.000 frankov bankovcev.

* Gledališče zgorelo. V Vidmu (Udine) je zgorelo tle dni gledališče „Teatro Sociale“, ki je bilo zgrajeno l. 1700. Ponesrečil ni nihče.

* Cesar Viljem v nevarnosti. Ko se je cesar Viljem te dni peljal po Kurfürstenstrasse v Potsdamu, se je njegov avtomobil srečal s tovornim vozom l. gard. polka. Zdelo se je že, da je naraz neizogiben. V zadnjem trenutku je avtomobil napravil velik oblok okoli voza.

* Zasačena vlomilca. Pri vlovu v vilo Prinzheim pri Berlinu sta bila v petek zasačena dva vlomilca. Med čuvaji vile, orožniki in vlomilcema se je razvil hud boj. Vlomilca sta streljala s samokresi. Radi tega so zgrabili tudi orožniki za samokrese in ustrelili enega vlomilca, drugega pa aretirali. V boju je padel tudi en orožnik.

Lastnik, glavni in odgovorni urednik Milan Pint.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vinarjev. Pisanim vprašanjem je priložiti znamko 20 vinarjev. — Pri malih oglaših ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znakah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Dobro vpeljana gostilna na zelo prometnem kraju v Ljubljani, se oda v najem. Ponudbe, samo pisane ter s polnim naslovom, pod »Prometna gostilna« na »Prvo anončno pisarno«.

Proda se zaradi družinskih razmer dobro idoča trgovina v prometnem kraju. Natančneje se poizve na Poljanski cesti št. 3.

Iščem dobro gostilno v najem, ali na račun. Ponudbe: »Dobra gostilna«, »Prva anončna pisarna«.

Dobro ohranjen pianino se ceno proda na Radeckega cesti št. 2. l. nad.

Modistinja, dobro izurjena, zmožna samostojnega dela, se sprejme pod ugodnimi pogoji za spomladansko sezijo, ali tudi za stalno. Ponudbe z referencami na »Prvo anončno pisarno«.

K O R E S P O N D E N C A.

Nepoznan! Poslano prejel! R. B. 795—1

POZOR!

Darujte za C. M. družbo!

Koroška Slovenka

z 2letnim otrokom, večša kuhanja, šivanja in vseh kmetskih del, išče primerne službe v mestu ali na deželi. Ponudbe: Gospa Marija Kumar, poštnoležeče Prevalje, Koroško. P 720

Opekarski akordant

prevzame opekarska dela pri kaki večji opekarni za več let. Ponudbe pod »K. F.« na Prvo anončno pisarno. P 711

Pej voštja ma so voni!

Godba za koncerte in raz. plese od seksteta do popolnega orkestra. Od Božiča do kopca predpusta. Tudi Šramelnov kvartet z vlogami s poštnim rogom priporoča

Avugst Zornič, konces. godbe v Ljubljani ul. Stare pravde šte. 3.

Vinotoč na Mestnem trgu šte. 13

(ustanovljen l. 1856.)

priporoča za praznike svoja izborna namizna vina; liter 88 v., 96 v. in K 128. P 717

Dve lepo meblovani sobi,

vsaka s posebnim vhodom, v l. nadstropju Komenskega ulica šte. 16

: se oddaste takoj. :

Velika božična prodaja

po prav znatno reduciranih okasijskih cenah!

Ogromna zaloga izgotovljenih oblek za gospode in dečke, ter konfekcije za dame in deklice. — Velikanska izbira kožuhovinastih jopic in paletotov za dame, mikado (saco) z različno kožuhovinasto podlogo ter finih mestnih in potnih kožuhov za gospode.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatović
Ljubljana, Mestni trg šte. 5.

Najprimernejša igra za manjše odre je enodejanka.

Malomestne tradicije

Češko spisal V. Štech, prevel V. M. Zalar. (Repertoarna igra češkega „Nar. divadla“ v Pragi.)

Pet moških, dve ženski vlogi.

Cena 60 vinarjev.

Dobiva se v knjigarnah in pri založniku V. M. Zalarju v Ljubljani.

Preostale izvide romana

„ŽENA“

ki je vzbujal toliko zanimanja, ko je izhajal v „Jutru“, prodaja upravništvu „Jutra“ mesto po prvotni ceni (1 K)

po 60 vin. izvod.

Zunanji naročniki naj pošljejo znesek v naprej in pridenejo 10 v za znamko. Na naročila brez denarja se ne ozira.

Ženitna ponudba.

Posestnik, gostilničar in vinski trgovec na deželi, vdovec s 3 otroki v starosti od 7 do 13 let išče ženo, sposobno za gostilniško obrt in gospodinjstvo. Staro 28 do 32 let, premoženje od 20 do 30.000 K. Ponudbe s slikami, ki se vrnejo, pod „Ženin“, na „Prvo anončno pisarno v Ljubljani. P 713

Trbovelski premog!

v kosih in kockah, zadnji najboljše in najcenejše kurivo za štedilnike in peči, kakor tudi

!! suha drva !!

nudi po dnevnih cenah v hišo postavljeno

IVANA TREO

Cesta na Rudolfovo železnico šte. 10. Telefon šte. 277. P 715

Specialna trgovina
finih ročnih del

Toni Jager

V Ljubljani, Židovska ulica šte. 5.

**Predtiskarija
Tamburiranje
Montiranje
Plisiranje**

Fotografske aparate

in veliko zalogo vseh v to stroko spadajočih potrebščin priporoča

fotomanufaktura in drogerija

„Adrija“
v Ljubljani, Šelenburgova ulica 5.

M. RAVTAR

delikatesna trgovina in vinarna

Ljubljana, Jurčičev rg 3

priporoča svojo veliko zalogo raznih

jestvin, finih namiznih in

desertnih vin, likerjev, ko-

njaka in šampanjca.

Eksport kranskih klobas.

Slav. društvom posebno nizke cene.

Za veselice dam blago tudi v komi-

sljsko prodajo.

Številka telefona 291.

Jako zanimiv, zabaven in po-

učen list s slikami je

„Ilustrovani

tednik“

ki izhaja vsak petek ter stane

četrtletno K 1.80.

Zahtevajte ga povsod! Naročite

ga in inserirajte v njem!

Naslov: Ilustrovani Tednik, Ljubljana.

Otroci papeža.

Roman iz rimske zgodovine. Spisal

M. Zevaco. Velike osmerke, strani 492.

Cena brošure K 3.50.

Lahko in prijetno pisan roman iz

časov laške renesanse, ki ima po bo-

gastvu snovi in fascinujoči zanimivosti

pripovedovanja le malo vrstnikov v

svetovni literaturi. Trepetajoč razbur-

jenja sledi bralec burnim usodam Ra-

gastensa in lepe Primavere, ki se od-

igravajo v krvavi senci Borgijcev: pa-

peža Aleksandra, njegovega sina Ce-

zarja in hčere, zloglasne Lukrecije.

Veren kolorit, zdrav humor in pestra

mnogoličnost priporoča to knjigo vsem

ljubljenim živahnih, dramatično-burnih

Ljubljana **Minka Horvat** Sv. Jakoba

trg šte. 6

modistinja,

priporoča svojo veliko zalogo damskih
klobukov, športnih kap in vseh mo-
distovskih potrebščin. Popravila točno in najceneje.

Lepa in koristna božična darila

in po že znano najnižjih cenah dobite

v modni **PETER ŠTERK**

Ljubljana, Stari trg št. 18.

Specijalna trgovina najmodernejših bluz, jutranjih oblek l' kako-
vosti; moško, žensko in otroško perilo, velika izbira najmodernejših
moških klobukov in čepic, dalje čepic za dame, deklince itd.

Moderne kožuhovine.

ALFONZ BREZNIK

c. kr. izvedenec in učitelj Glasbene Matice.

Največja in najstarejša trgovina in izposojevalnica klavirjev in harmo-
njev. Velikanska zaloga vsega glasbenega orodja, strun in muzikalij.

C. kr. avstr. pošt.-hramb. konto št. 114.603 Ljubljana, Kongresni trg 15 Naslov brzojavkam: Klavir-Breznik Ljubljana.

(nasproti župnišče cerkve.)

Klavirje dvorne tvrde Bendorfer, Czapska, Hötzl & Heitzmann, Stelzhammer in Manborg (amer. harm.) imam le jaz izključno edini zastopnik za Kranjsko in velikanski zalogi in izbiri. Ne dajte se varati po navideznem cenem, vsiljivem „pofelnju“, osobito, ker nudim vsakomur, da si po kolikor mogoče najnižji ceni ali na čudovito majhne obroke brez vsakega zadatja nabavi prvovrsten instrument z resnično pisano 10 letno garancijo. Stari klavirji najugodnejše v zameno. Izposojevalnica najnižja. Popravila in ugrajevanje vseh glasbil najceneje. Preigrani klavirji vedno v zalogi. Violine, citre, kitare, tamburice, harmonika, telov. rogovji in strune po tovarniških cenah. — Ves dan odprto!

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najrazumnnejših kombinacijah pod take ugodne pogoje, ko nobena druga zavarovalnica.

Vse čisti dobiček se razdeljuje zavarovancem; desetletja se ga je izplačalo K 2,495.719—

„S L A V I J A“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.

Reserve in fondi K 54.000.000. Izplačane odškodnine iz kapitalije K 109.856.860.58. Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovensko-narodno upravo.

Vse pojasnila daje:

Generalno zastopstvo v Ljubljani v Gosposki ulici št. 12.

Pisarne so v lastni bančni hiši.

Zavaruje poslopja in premoženje proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Zavaruje proti tatvinam, razbitju ognjenih in okenskih plošč.

Škoda canjuje takoj in najkvalitetneje. Uživa najboljši sloves, heder posloja.

Dovoljuje in hitro dobiča izdatno podpore v narodni in občinski namene.

Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8.

registrirana zadruga z omejenim jamstvom

priporoča svojo bogato zalogo najnovejših tiskovin za šole, krajne šolske svete, županstva in druge urade. — Tiskarna sprejema vsa v tiskanje in fotografiranje strogo spadatača dela ter jih izvršuje točno, okusno in po solidnih cenah. — Tiskanje šolskih knjig in časopisov.

Lastno založništvo

Musikalije.

Telefonska šte. 118.

Najmodernejše črke

Litografija.

Polna kameralna šte. 78.307.

Del. glavica: K 8.000.000. Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Rez. fond nad K 800.000.

Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša)

Promese za bližnja žrebanja:

Promese kreditnih srečk a K 26.—
Promese srečk za uravnavo Donave a K 16.—
Promese ljubljanskih srečk a K 10.—
Promese zemljiških srečk II. em. a K 6.—

Žrebanje dne 2. januarja 1912
Žrebanje dne 2. januarja 1912
Žrebanje dne 2. januarja 1912
Žrebanje dne 5. januarja 1912

Glavni dobiček K 300.000.—
Glavni dobiček K 120.000.—
Glavni dobiček K 50.000.—
Glavni dobiček K 100.000.—

Vse 4 promese skupaj K 56.—

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4 1/2 %

Jadranska banka filijalka v Ljubljani

Šelenburgova ulica šte. 7 (nasproti glavni pošti)

Kupuje in prodaja:

vrednostne papirje, rente, obveznice, mestovne pismo, priročnice, delnice, srečke itd. — Valute in devize. — Predlagati na vrednostne papirje in blago lahko v javnih aukcijah.

Promese k vsem žrebanjem.

Centrala v Trstu.

Vloge na knjižice

od dneva vložitve 4 1/2 % do dneva dviga. Razni dovek plačuje banka iz svojega. Na tekoči in širo račun po dogovoru. Zbirna sveta z Ameriko.

Akreditivi.

Menjalnica.

Eskomptuje

menice, devize in fakture — Zavarovanje vrednostnih papirjev proti kumul. izgubi. — Ravnijska špekulacija srečk itd. brezplačno. — Stavni krediti. — Rembourse-krediti. — Borne naročila.

inkase.

Filijalka v Opattji.

Del. glavica K 8.000.000

Del. glavica K 8.000.000